

Aan de gemeenteraad

afdeling: F&C

Onderwerp:

Programmabegroting 2022-2025

Wat adviseert het college te besluiten?

De Programmabegroting 2022-2025 vast te stellen.

Algemene toelichting (AANBIEDINGSBRIEF)

Met veel plezier bieden wij u de begroting 2022 – 2025 aan. Om meerdere redenen een bijzondere begroting.

Ten eerste komt deze begroting tot stand in de tijd dat de directe corona ondersteuning vervalt en plaats maakt voor een herstelprogramma voor de lange termijn. Hoe de komende periode om te gaan met de economische en maatschappelijke gevolgen van COVID-19? In deze begroting staan we hier nadrukkelijk bij stil.

Ten tweede is dit de laatste begroting van dit College. In maart 2022 vinden er gemeenteraadsverkiezingen plaats, die gevolgd worden door de vorming van een nieuw College. Met deze begroting rondt het huidige College het coalitie programma af. We kunnen al een beetje terugblikken en constateren dat wij heel veel van ons coalitieprogramma *Kansen zien, kansen pakken* hebben gerealiseerd. Voor de stad en de dorpen, voor de verenigingen en de ondernemers, met investeringen in mensen en samenlevingsopbouw. Een evenwichtig programma dat heeft bijgedragen aan het goede leven in onze gemeente. Daar zijn we trots op.

En tenslotte is dit een bijzondere begroting door de grillige aanloop: we gingen in het voorjaar uit van code rood. Het beeld van de meicirculaire was negatief. In de zomerperiode, net voor de Kadernota, bereikten ons berichten dat het minder ongunstig werd en spraken we van code oranje. Begin september maakte het Rijk bekend een flink bedrag beschikbaar te stellen voor jeugdzorg, niet alleen voor 2022, ook voor de jaren erna. Een commissie van wijzen had geoordeeld dat gemeenten jarenlang te weinig budget voor goede zorg had ontvangen. Het lobbywerk bleek niet voor niets. Tenslotte bleek aan het eind van de maand de september circulaire uiterst positief.

Een verwacht tekort voor de komende jaren veranderde binnen een paar maanden in een veel ruimere financiële uitgangspositie met een vrij forse investeringsruimte. We maken op een gepaste manier gebruik van de mogelijkheden die zijn ontstaan, maar roepen het Rijk op om voor de komende jaar een meer standvastig en regelmatig financieel beleid te voeren met een grote mate van voorspelbaarheid. Natuurlijk zijn we blij met de positieve ontwikkeling, maar het is lastig begroten met al deze schommelingen en in een ander jaar kunnen deze zomaar negatief uitpakken voor onze begroting.

Gehanteerde uitgangspunten

- Desalniettemin maken we dankbaar gebruik van de onverwachte ruimte. We trekken echter geen onverantwoorde wissel op de komende jaren. We gaan uit van solide en consistent financieel beleid, zoals dit altijd een uitgangspunt van het huidige College programma is geweest. Toen het in het voorjaar code rood leek, schoten we niet in de kramp en besloten we niet tot bezuinigingen over te gaan. Zorgvuldig met de middelen omgaan, was het adagium. Nu het beeld gunstig is, worden we niet uitbundig en kiezen we niet voor potverteren. We kiezen voor investeringen die Oss de komende jaren in staat stellen om een schaa sprong te maken.
- Het College rondt af wat begonnen is en zet niet fors in op nieuw beleid. De nadruk ligt op de basis op orde en uitvoering. Zo is er ruimte voor de opvolgers in de nieuwe raadsperiode. Er is geld beschikbaar voor inhoudelijke keuzes die nog gemaakt moeten worden.
- Voor verwachte risico's en eventuele tegenvallers zetten we geld opzij, zodat er sprake is van een zorgvuldige overdracht. Onze gemeente dragen we financieel gezond over.
- De benodigde fte's die in kaart zijn gebracht, brengen de basis verder op orde en dragen bij aan het '100.000' profiel. Ze bouwen voort op de benchmark van 2019, Prioriteitennota van vorig jaar en de Organisatievisie van dit jaar.

- De lasten voor onze inwoners dalen licht. De OZB wordt slechts verhoogd met het inflatiepercentage. De verlaging wordt vooral mogelijk gemaakt door de nieuwe wijze van afvalinzameling, die zijn eerste vruchten afwerpt. Daarom kunnen we een financieel voordeel terug geven aan de inwoners.
- In deze begroting houden we geen rekening met mogelijke meevallers in de nabije toekomst. Het is – met de kennis van nu – wel aannemelijk dat er meevallers in het verschiet liggen. Het Rijk heeft middelen toegezegd voor de energie transitie, wellicht wordt de opschalingskorting afgeschaft en de herverdeling van het gemeentefonds lijkt tot nu toe gunstig uit te pakken voor Oss. Vanuit zorgvuldig begroten, houden we dit nu buiten de begroting, omdat de definitieve besluitvorming door het nieuw te vormen kabinet nog moet plaatsvinden. Het positieve vooruitzicht draagt echter bij aan een stabiel financieel beleid, waardoor we in de toekomst niet alleen dankzij onze solide reserve positie, maar ook door ruimte in de meerjarenbegroting nieuwe grilligheden goed kunnen verwerken.
- Alle jaren van de programma begroting zijn sluitend.

Bijzondere hoofdstukken

Het College programma, actuele inzichten en ontwikkelingen van dit moment en onze financiële positie op de lange termijn zijn leidend geweest bij het opstellen van deze begroting. Naast de bekende onderdelen bevat deze begroting een update van het *COVID-19 herstelagenda*, waarin we aangeven op welke wijze wij de samenleving helpen de draad weer op te pakken. Ook treft u in dit hoofdstuk een overzicht van de steunmaatregelen die we hebben uitgevoerd. In het hoofdstuk *Strategische financiële verkenning ruimtelijke ambities* geven wij inzicht in de kosten en opbrengsten van de opgave woningbouw en bedrijventerreinen met de bijbehorende infrastructurele plannen voor de komende jaren. Ook lichten we hier de voorgestelde reserveringen in drie fondsen toe. In het hoofdstuk *Versterking van de organisatie* geven wij aan waarom deze nodig zijn en op welke plekken deze versterking realiseren.

Samengevat leggen wij in deze begroting de volgende accenten:

Oss: een gemeente met veel verschillende kanten

Oss is een bijzondere gemeente: een provincie in het klein, een stadteland. We hebben de uitdagingen van een middelgrote stad en van een uitgestrekte platteland gemeente. Het levert een cumulatieve van opgaven en kansen op, een profiel dat niet door één kenmerk wordt gedomineerd en voortdurend zoeken naar het beste voor de stad, de kernen en het buitengebied. Dat is onze opgave: een balans en verbinding zoeken tussen die drie werelden (stad, kernen en buitengebied) en ervoor zorgen dat eigen inwoners én bezoekers daar van kunnen genieten. We ontwikkelen door naar een 100.000+ gemeente om nog beter in staat te worden om voor en met onze inwoners het beste uit ons prachtige gebied te halen.

Woningbouw en bedrijventerreinen

We maken grote bedragen vrij voor de versnelling van de woningbouw en bedrijventerreinen. Voorbeelden hiervan zijn uitbreidingslocaties als Oss-West, Geffen en Ravenstein. Maar ook inbreidingslocaties zoals Belastingkantoor, Raadhuislaan Zuid en Euterpelaan. In totaal gaan we voor 8000 nieuwe woningen tot 2040. We gaan voor een schaa sprong, zonderonder de kleinere initiatieven elders tekort te willen doen. Om over werkkapitaal te beschikken om aankopen te doen, voorzieningen in de openbare ruimte aan te leggen en een buffer te hebben voor onrendabele ontwikkelingen en infrastructurele voorzieningen, bestemmen we geld in diverse fondsen: een storting van € 5 miljoen in de reserve strategische aankopen, een storting van € 10 miljoen euro in de reserve binnenstedelijke transformaties en een storting van € 3 miljoen in de reserve bovenwijkse voorzieningen. Daarnaast verankeren we onze spoorambities vanaf 2025 met een jaarlijks bedrag van € 750.000. Daarmee leggen we een stevige basis onder onze woningopgave en kunnen we plannen realiseren. Nogmaals: we organiseren de financiën, maar de nieuwe gemeenteraad zal hierover de inhoudelijke besluiten moeten nemen.

Afronding Collegeprogramma

We ronden het College programma af: stadscentrum, buitengebied, transformatie sociaal domein, voorzieningen voor sport, cultuur en ontmoeten, dit waren de topprioriteiten van de afgelopen jaren en hierop is flink geïnvesteerd. We zien op heel veel terreinen in onze samenleving schuwng, energie en vooruitgang. Vooral daar waar samenleving en gemeente samen optrekken.

Verwachte ontwikkelingen

We dekken toekomstige risico's af en spelen in op verwachte ontwikkelingen: zo loopt er op dit moment een onderzoek naar de noodzaak om in de Osse haven te baggeren en reserveren we vast geld. Voor de verwachte stijging van het gebruik van de WMO voorzieningen (ten gevolge van onder andere het abonnementstarief) maken we vanaf 2022 structureel € 1,25 miljoen vrij. Voor de nieuwbouw van de Lievekamp reserveren we € 1,5 miljoen als eerste bijdrage in de 'spaarpot'.

Extra geld jeugdzorg

De afgelopen jaren hebben we jaarlijks extra middelen oplopend tot ruim € 4 miljoen "eigen geld" beschikbaar gesteld voor jeugdzorg. De decentralisatie in 2015 ging gepaard met een flinke bezuiniging en de tekorten vulden we aan vanuit de algemene middelen. Dit overkwam bijna alle gemeenten in Nederland. Van het Rijk ontvangen we nu extra geld. Hiervan bestemmen we ongeveer € 4 miljoen ter compensatie van eerdere tekorten in de jeugdzorg, en de rest houden we beschikbaar voor jeugdzorg om risico's op te vangen en de broodnodige transformatie verder vorm te geven. We doen daarmee recht aan het uitgangspunt dat geld voor het sociaal domein naar het sociaal domein gaat.

Nieuw beleid

We investeren dus fors in bestaand beleid en minder in nieuw.. Natuurlijk wachten we ontwikkelingen niet af en daar waar we kansen, mogelijkheden of noodzakelijkheden zien, acteren we. Denk aan warmtetransitie, vroegsignalering schuldhulpverlening en het beleid rond arbeidsmigranten dat niet alleen een economische aangelegenheid is, maar ook te maken heeft met huisvesting, burgerschap, uitbuiting, meedoen in de samenleving.

Organisatie op sterkte

Onze mensen bepalen in hoge mate het verschil. We zijn financieel in staat om onze organisatie op orde te brengen. Zowel in dagelijkse uitvoeringskracht als in het toegroeien naar een '100.000 plus' gemeente. Daarbij zijn de *benchmark ambtelijke organisatie* uit 2019, de *Prioriteitennota* van 2020 en de *Organisatievisie* van 2021 leidend geweest. Deze drie lijnen komen in deze begroting bij elkaar in de volgorde: basis op orde, dienstverlening voor onze inwoners op peil, en het op niveau van een 100.000 gemeente brengen van onze organisatie. Wij realiseren ons dat er sprake is van een forse toename van het aantal fte's. Jaren van bezuinigingen en "piepen en kraken" gingen hier aan vooraf. Nieuwe opgaven vragen andere kwaliteiten. Het College wil nu doorpakken en de gemeentelijk organisatie stevig in het zadel zetten. Daarbij geven we de winstwaarschuwing, dat de arbeidsmarkt uiterst krap en lastig is. Inzet op vinden, binden en ontwikkelen.

Tenslotte

Al met al ligt er een begroting waar we trots op zijn. Met ambitie in voornemens die inspelen op wat er in de samenleving staat te gebeuren. Niet alleen voor nu maar ook voor toekomst. Met een lichte daling van de gemeentelijke lasten die in vergelijking met andere gemeentes stevig onder het landelijk gemiddelde blijven. Met een verankering van breed gedragen plannen op het gebied van woningbouw en bedrijventerreinen. Met een investering in de gemeentelijke organisatie waarmee we voorbereid zijn voor de toekomst. Met een sluitend meerjaren perspectief. Kortom, met een gezonde basis voor volgende periode.

Samenvatting financiën

Samengevat zijn de uitkomsten van de programmabegroting als volgt:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
 - is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
 bedragen x € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid					
Lasten	326.468	305.778	297.579	306.054	287.973
Baten	-315.590	-303.340	-294.017	-300.990	-282.760
Saldo	10.879	2.438	3.562	5.064	5.213
Stortingen reserves	13.800	6.063	8.034	2.973	1.582
Onttrekkingen reserves	-22.779	-7.217	-6.970	-4.244	-4.142
Saldo mutaties reserves	-8.980	-1.154	1.065	-1.270	-2.561
Totaal bestaand beleid	1.899	1.284	4.627	3.793	2.652
Nieuw beleid	900	6.427	3.799	3.152	3.875
30-Ontwikkelingen	-1.832	650	-1.737	-613	76
Septembercirculaire	-976	-8.531	-6.789	-6.419	-6.632
Saldo programmabegroting	-9	-170	-100	-86	-29

Conclusies uit de tabel

We presenteren een structureel sluitende begroting met beperkte begrotingsoverschotten in alle jaren. Het positieve saldo van de begroting is € 170.000 voor het jaar 2022. Dit wordt vooral veroorzaakt door een grote stijging van de algemene uitkering (septembercirculaire). In dit bedrag is rekening gehouden met de toegekende extra financiële middelen voor het jaar 2022 voor de uitvoering van jeugdhulp. Voor de jaren erna is rekening gehouden met 75% extra geld voor jeugdhulp op basis van de uitspraak van de commissie van Wijzen. Deze gelden zijn door het Rijk nog niet toegekend. Door wel rekening te houden met deze bedragen is het financieel perspectief sterk verbeterd.

Via deze begroting geven we uitvoering aan een aantal moties. Via een RIB geven we het complete overzicht van de uitstaande moties.

Burgemeester en wethouders van Oss,
 De secretaris,
 drs. H. Mensink

De burgemeester,
 drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

Bijlagen

Programmabegroting 2022-2025

Samenvatting (=korte inhoud)

De programmabegroting 2022-2025 is opgesteld. In deze programmabegroting vertalen we de Kadernota en Herstelagenda 2022-2025. We presenteren voor alle jaren een sluitende begroting.